રૂપસીંહ નાટક.

પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જીવણલાલ પરભુદાશ મેહેતા.



સુરત.

નાણાંવટ ખોદાબક્ષ છાપખાનામાં

છાપ્યું.

સંવત ૧૯૪૨. શને ૧૮૮૬

કીમ્મત ૧।। આનો.

રૂપશીંહ નાટક. ૨૫૯૭

પાત્રના નામ.

રૂપશીંહ ....ચંદ્રાવતી નગરીનો રાજા
રૂપ શુંદરી ....તેની ધણીયાણી
અમરસીંહ ....તેનો છોકરો
ગુણશુંદરી........ ....અમરસીંહની ધણીયાણી
નુરબખશ ....વેશીયા
ચાકર નફર સભાસદો વગેરે

(અંક ૧ પેહેલો)

(પ્રવેશ ૧લો

સુત્રધાર પ્રવેશ કરેછે અને સઘળા ગ્રુહસ્થોને વિનંતી કરેછે, અહો સદ ગ્રહસ્થો આજ તમને જોઇને હું પ્રણોદ પુરી થયોછું. આજે તમોએ આવીને મને ઘણો આભારી કીધોછે. હવે મારે વિનતી કરવાની એટલીજ છે કે હું એક નાનો સરખો નાટક ભજવી બજાવવાને ધારૂંછું માટે મેહેરબાનીકરી સાંભળવાની તસદી લેશોજી.

(આ વાતચીત થાયછે એટલામાં વીદુશક પ્રવેશ કરેછે.)

.. અંક ૨ બીજો.

સુત્રધાર—અહો વીદુશક તું આજ ક્યાંથી ભુલો પડયો.
વીદુશક— અરે ભાઇ મારી બઇરીએ મને કહીમુકીયો તે આવું છું.
સુત્રધાર— ત્યારેસું સ્ત્રીની જાત એટલી બધી જબરી થાયછે
વીદુસક— You do not know the જાત of સ્ત્રી (યુ ડુ નોટ નો ધ જાત ઓફ સ્ત્રી)
સુત્રધાર— Go away (ગો અવે) તારી પતરાજ હું જાણુંછું કે તને આટલી ભાષા આવડેછે. સાંભળ આપણે ત્યારે આજે સ્ત્રીની જાત

ઉપરજ નાટક ભજવીએ.

વીદુશક— ચાલો ત્યારે, આપણે ક્યાં નાછે. પણ આજે પહેલી આપણે ગણપતીની સ્તુતી કરીયે

(ત્રોટક)

ગજાનના હો ગણાધીપતી, સ્તુતી કરીયે નમીરે નમી;
દયા તમે હમ ઉપર કરજો, અરજ હમારી કાને ધરજો;
મદદ માગી નાટક આરંભીએ, નમી નમીને સ્તુતી હમે કરીયે;
(એટલામાં ગજાનંદ પ્રવેશ કરેછે)

(અંક ત્રીજો ૩)

સુત્રધાર અને વીદુષક ગજાનંદને ચર્ણ નમેછે અને વીનંતી કરેછે.

ગજાનંદ—મારી સ્તુતી તમે કેમ કરી

સુત્રધાર —હમે એક નાટક કરવા ધાર્યોછે માટે તેમાં તમારી મદદ

ગજાનંદ— તથાસ્તુ પડદો પડેછે (જાયએછે.

સરસ્વતી પ્રવેસ કરેછે

થથાક થઇથઇ થથાક થઇથઇ થથાક થઇથઇ
તોમતોમ ધીક તોમ ધીક ધીક તોમ, તોમ ધીક તોમ ધીકતોમ ધીક,
ધીકથાં ધીકથાં ધીક ધીક થોમ, થોમ થોમ થા થોમ થીમ થોમ

સરસ્વતી જાયછે

પ્રવેશ બીજો

અંક ૧લો

રૂપસીંહ, દરબારીયો, પ્રધાન એ સઘળા બેઠાછે અને ઘણાએક કેસ ચાલેછે એટલામાં રાજાને ઘણી ભુખ લાગવાથી તે રાજ મેહેલમાં દાખલ થાયછે

રાજા— અહો મારી પ્યારી સુંદરી આપણો છોકરો ઘણીજ ખરાબ

ચાલ ચાલેછે એવું મેં સાંભળ્યુંછે
રાણી— કેમ તે કેવી ચાલનોછે
રાજા— તે ઘણીજ ખરાબ ચાલનો છે.
રાણી— તોએ પણ.
રાજા— તે એક વેશીયા, કે જેનુ નામ નુરબસછે તેની સાથે પ્યાર
રાણી—અહોહો (એકદમ રાણી મુરછા ખાઈ જાયછે) (માં પડયોછે.

(સરા રારે–એ રાહ)

(રાજા) પ્યારી મારી તું ઉઠ વહેલી, તદંન શોક જ તું મેહેલી.
કાંઇ વાત આપણે તેને કહીશું, સઘળી તેની ટેવ મુકાવીશું.

(એકદમ રાણી મુર્છામાંથી બેઠી થાયછે)

રાજા— રાણી આટલી બધી ધાભરી સીધને બનીજાયછે.
રાણી— ધાભરી બનીજાઉ એમા કંઈ નવાઈ નથી.
રાજા — મેં એક સારો ઉપાય શોધી કાઢયોછે તે એકે આપણે એની
વહુને બોલાવીયે એટલે એ એ બધી વાત મુકી દેશે.
આ વાતચીત થાયછે એટલામાં ખાવાને વાસ્તે બ્રામણ બોલાવા
આવ્યો.
બ્રામણ— રાજાજી અત્રે આહતો થયાછે પણ હજુસુધી કુંવર ઘરમાં
નથી. (એમ કરતાં ૧૨ થયા ત્યારે કુંવર આવ્યો.

અંક બીજો ૨

રાજા— અમરસીંહ અત્યાર સુધી કાહાં હતો
અમરસીંહ— ફરવાગયો હતો
રાજા— સાથે કોણ હતું
અમરસીંહ— આપણા ગામના નગરસેઠનો છોકરો ફુલચંદ.
રાજા— કયાં ફરવા ગયાહતા
અમરસીંહ— નગ્રની બહાર

ગજા— ચાલ જુઠું બોલનહીં ખાલી જુઠું બોલીને પરમેશ્વરનો ગુનો કરેછે તું જાણતોનથીકે ખોટું કામ આપણે કર્યાએતો પરમેશ્વર ગુસ્સે થાયછે પણ તું તો પાછો વળી જુઠું બોલેછે એટલે બમણો ગુનેગાર થયો પણ જા,જવાદઉંછું હવેથી તારી ચાલ શુધારીને ફુલચંદની દોસ્તી છોડીદે. (એટલું કહીને રાજા ખાવા ગયા અને ખાઈને સુવાને ગયા હવે રાણી પોતાના છોકરાને શીખામણ દેછે.

(રાણી) (મારા મીત્ર દુઃખી નહીં થાઉં)

સ્ત્રીની જાત તું તો નથી જાણતો; મનમાં કહી તે કેમ નથી લાવતો
તું તો થયો હવે ઘણો મોટો, તને અક્કલનો નથી કાંઈ ટોટો
તારા બાપ જો ગુસ્સે થસે, તો દેસનીકાલ તને કાઢશે;
માટે જોઈ વીચારીને ચાલ, કોઈના મનમાં માઠું નહીં આણ;

એટલું કહીને મા તથા છોકરો બેઉ જણ પોત પોતાના ઓરડામાં જાયછે. (બીજે દીવસે અમરસીંહની વહુ આવી અને જ્યારે વહુએ અમરસીંહને ઠપકો આપવા લાગી ત્યારે અમરસીંહ એકદમ મારવા લાગ્યો)

અંક ત્રીજો ૩

એવી રીતે ઘણા દીવસ થયા ત્યાર બાદ છોકરો ફરીથી ફરવા ગયો પણ ચાર દીવસ સુધી લાગ લાગટ આવ્યોજ નહીં રાજા ઘણો ગુસ્સે થયો અને રાજાએ એક ચાકરને પેલી વેશીયાને ત્યાં તેડવા મોકલ્યો પેલો ચાકર ગયો અને બાહારથી બુમ પાડી ત્યારે અમરસીંહે તેને ઉપર બોલાવ્યો ચાકર ઉપર જઈને જુવેછેતો અમરશીંહ તથા ફુલચંદ બન્ને મઝામાં પડ્યાછે પેલો ચાકર આમ તેમ સઘળો ઠાઠમાઠ જુવેછે એટલામાં પેલી વેશીયાએ કાંઈ નિશાનીકીધી પણ પેલો ચાકર બાહતો કંઈ સમજ્યો નહીં એટલામાં ફુલચંદ તરવાર લઈને દોડીગયો અને જેવો મારવા જાયછે એટલામાં ચાકર બારીએથી કુદીપડયો બહુજ વાગ્યું પણ શું કરે! પડતાનીસાથે હજારે માણસ ભેગાથયા અને તેને કચેરીમાં મોકલાવી દીધા.

રાજા— અહ્યા ભગવાનસીંગ શું થયુ.

ભગવાનસીંહ— કાંઇ નહી સાહેબ.

રાજા— નાના બોલીદે. (ત્યારે ભગવાનસીંહે પેહેલેથી છેલ્લે સુધી જે બન્યુ હતુ તે બધું કહી દીધું. રાજાએ એવાત સાંભળીને એકદમ પંદર શીપાઇને બોલાવ્યા અને તેમને કહ્યું કે —એકદમઅમરસીંહ, ત્થા ફુલચંદ ત્થા નુરબઅશને બાંધીને પકડી લાવો.

સીપાઇઓ એકદમ ગયા અને ત્રણેજણને પકડીને કચેરીમાં લાવ્યા

અંક ૪થો

રાજા— કોઈ હાઝર છેકે

એટલામાં કોઈ લાલાયા, જમાલીયા હશે તે બોલીઊઠયા. હા સાહેબ હાજર છઇએ

રાજા— આ ત્રણેને એકદમ તોપને ગોળે ઊડાવી દો

સીપાઇ— હા, સાહેબ

આ હુકમ સાંભળી સઘળી સભા થર થર ધ્રુજી રહી કોઈની બોલવાની હીંમ ચાલતીનથી અને રાજા ઘણાજ કોપાયમાન થયાછે એટલામાં રાણી આવી તેપણ ઘણીજ ધુસ્સે થઈ હતી અને વળી મા તેથા હેત કાંઈ જાયુ નહી તેથી તે બોલી ઊઠી

રાણી— (રાગ ઈંદર સભાનો)

આટલી વખત રાંજાજી મારી તરફ જુવો

જાણી જોઇને પોતાના છોકરાને નહીં ખુવો

રાજા— આને હવે બસ થયું બોલવાનું બંધકર, તારે મરવુ હોયતો તુંપાણ સાથે મર

અંક પાંચમો ૫

રાણી ત્થા સઘળા સભાસદો વીનંતી કરેછે એમ જાણી રાજાએ કુંવરને કહ્યું કે જો તું પંદરદીવસમાં તારી ચાલ સુધારસે તો ઠીક, નહીં તો સોળમે દાવસે દેશવટો દઇશ.

(રાજા તથા ફુલચંદને વાંદ વીવાદ)

રાજા— ફુલચંદ તું તારી ચાલ કેમ છોડતો નથી

ફુલચંદ— સાહેબ આપના છોકરાની સોબતમાં પડવાથી બગડ્યો પણ આજપછી આવું કામ નહીં કરૂં

રાજા— પણ કર્યું તેનુ શું

ફુલચં— હું માફ માગું છું.

રાજા— આજે માફ કરૂં તો કાલે પાછું તું એવું કરશે

ફુલચંદ— નહીં કરૂં સાહેબ.

રાજા— (અરેલાલ દેવ ઈસતરફ જલદી આ— એ રાહ)

આટલી વખત માફ તુજનેછે આજ, ફરીથીજો કરશેતો નહી રાખુંલાજ

ફુલચંદ— (ઉપલો રાહ)

ફરીથી એવુકામ નહી હું કરૂં, કરૂંતો વગર મોતથી હું એ મરૂં

એટલી બધી નથી મારામા કંઈ હામ, કોઈ દીવશ નહીકરૂં એવુંહુંકા

રાજા—ફુલચંદ જાતનેપણ માફ કરૂં છું હવેપછી એમ નહીંકરીશ કમ

ફુલચંદ—બહુસારૂ કીધુ સાહેબ આપનો ઘણોજ આભાર થયોછે.

એમ કહીને ફુલચંદ જાયછે

રાજા— નુરઅખશ આમ આવ

નુરઅખશ— આવી સાહેબ

રાજા— કેમ તારૂં કેમછે

નુરઅખશ— આપની મરજીમાં આવે તેમ

રાજા— હું તો તને કેદ કરૂં

નુરઅખશ—ત્યારે તો હું ઝેર ખાઈને મરૂં (મુકુ

રાજા—જો તું મને બે લાખ રૂપીયા દંડ આપેતો તને હમણાં છોડી

નુરઅખશ— આપવાને તઇયારછું

રાજા— લાવ

નુરઅખશ— ઘેરથી લાવી આપું

રાજા— તેમ નહીં તું તો નાસીજાય

નુરબખશ— ના નહી નાસી જાઊં
રાજા— તારી ચાકરડીને મોકલ
નુરબખશ— હા. (નુરબખશ પોતાની ચાકરડીને રૂપીયા લેવા ઘેર મોકલેછે અને ચાકરડી રૂપીયા લઈને આવેછે
નુરબખશ— લેઓ સાહેબ રૂપીયા
રાજા— લાવ (રાજા રૂપીયા લેછે અને નુરબખશને રજા આપેછે)
નુરબખશ–(માંતાજી મને મેહેર કરી રજા આપોરે. એરાહ)

હું તો રાજા જાઊં છઊં, મારે ઘેરરે
ભુલ માફ કરજોરે, અરજ મારી કાને ધરજોરે;
હું તો મારે જાઊં, ફરી હું નહીં આઊં

અંક ૬ થો

અમરસીંહ પોતાની ધણીઆણી ગુણ સુંદરી સાથે ઘણી મઝા ભોગવેછે અને ઘણી તરેહના સુખમાં દાહાડા ગુમાવેછે એટલામાં એક દીવસ બેઠા બેઠા બોલેછે; અહો મારી પ્યારી નુરબખશ તું કહાં ને હું કહાં અહો મારા ફુલચંદ તું કહાં ને હું કહાં આપણી બન્નેની શી ગતી થઈછે આપણે પાછા ક્યારે મળશું. જો, મળીએતો રાજા ગુસ્સે થાય માટે કાંઈ ઉપાય નથી કાંઈ નહીં રાજા ગુસ્સે થઈને રહી જસે. બંનેને મળવાનો તો ખરોજ પછી જે બંનેને રાજા બહુ કરસે તો દેશનીકાલ કાઢસે બીજું સું કરસે; મને મ્હારી નુરબખશ વગર ચાલતું નથી (એકદમ અમરસીંહ રડી પડેછે અને બોલેછે) અહો મારી પ્યારી નુરબખશ તારા વીજોગથી મારૂં સરીર બળી બળીને લાકડું શુકાયુંછે અને શું કરવુ તે સુઝતુ નથી. તારૂં મકાન કહાં ને મારૂં મકાન કહાં મારો એક દીવશ જાયતે એક વર્શનો જાય આ રાંડ (ગુણસુંદરી) મારીસાથે સુખ ભોગવેછે અને તું કે જે, મ્હારી પ્યારી પ્રાણપ્રીયાછે તે દુઃખ ભોગવે! હું હવે તને કેવી રીતે મળું તેપણ કાંઈ સુઝતું નથી મારો જીવરોજ દુભાયા કરેછે મારૂં હેયું આખું બળીને રાખ થઈ ગયુંછે મારો મેહેલ મને એક જંગલ જેવો લાગેછે અ

હોહો મારીપ્રાણ પ્રીયા મને જલદીથી મળ, મળ, મળ. પરમેશ્વર મને કેમ દુઃખ દેવા બેઠોછે. જ્યાંસુધી હું મારી નુરબખસને નહીં મળુ ત્યાં સુધી આ મારો રાજ મેહેલ, મારો ઘોડો, મારાં સારા સારા લુગડાં બધું ફીકકછે. અહોહો મ્હારી પ્યારી મને જલદીથી મળ. (આટલું બોલતા બોલતા મુર્છા ખાયછે અને ધબદઇને નીચે પડેછે અવાજ ઘણોથયો તેથી એકદમ રાજા રાણી વીગેરે આવી પોંચ્યા અને એક કલાક પછી ઘણી મહેનત કરીને ઉઠાડયો)

પ્રવેશ ૭જો.

અંક ૧લો.

રાજા— કેમભાઇ શું થયું હતું. તું મુર્છા કેમ ખાઇ પડયો.
અમરસીંહ—બાપા કાંઇનહી મારૂં માથુ બહુ દુઃખતું હતુ તેથીકરીને
રાણી— દીકરા સાન થા.
રાજા—થોડીવાર સુઇજા.

અંક બીજો. ૨

(રાજા તથા રાણીનો વાદ શીવાદ)

રાજા— જોયું તારા છોકરાનું મન હજુતો પેલી વેશીયામાંછે
રાણી— ના ના
રાજા— મુરછા ખાવાનું કારણ શું ત્યારે
રાણી—છોકરાની જાત કેવી નબળીછે મુર્છાખાય તેમાં નવાઈ શુંછે
રાજા— હા જરા જરા વારમાં તેવળી મુર્છા આવતા હસેવારૂ
રાણી— નહીં કે, ત્યારે (નહીં નેજો જસેતો તું છોકરો વનાનીથશે
રાજા—છોકરો ફાટયોછે માટે હવે તેને ઘરમાંથી બહારપણ જવાદેવો
રાણી— તેમાં હું છોકરા વીનાની કેમ થઇસ
રાજા— હું દેસનીકાલ દેવાનો તેમાં
રાણી—તેમ નહીં કરવું હં.
રાજા— હું મારૂં બોલેલું ફેરવતો નથી
રાણી— તો

રાજા— તો તો સું નહીંજ ફેરવું
રાણી— જો ફેરવ્યુ તો
રાજા— જો ફેરવું તો મહાદેવના સમ
(આટલી વાત કરીને રાજા, રાણી સઉ સઉના ઓરડામાં જાયછે.)

અંક ત્રીજો ૩

(રાણી પોતે ઓરડામાં બેસીને આપસી બોલેછે)

છોકરાના બાપતો હવે ખીજવાયા એમાતો કાંઈ શક નહીં અને છોકરો એવું કરસેતો રાજા દેશનીકાલ કર્યાવીના રહેશે નહીં માટે હવેતો જેવી ઈશ્વરની મરજી રાજાનું કેવું પણ ખરૂં જ છે. છોકરાને પેલી ચંડાલણ યાદ આવવાથી મુર્છા આવીછે પણ હવે શું કરવું

(હવે રાણી પોતાનો છોકરો તે ચંડાળણને ત્યાં કદાપી જાય ત્યારે રાજા તેનાપર ગુસ્સે નહીં થાય માટે ઇસ્વરની સ્તુતી કરેછે.)

રાણી— (શ્રી જગતપતી એ રાહ) માજી દેવ,
ઓ ઇસ્વર માહેરા તમોછો કૃપાળુ દેવ, મારાછોકરાની તમે મુકાવો સ
છોકરો એવું કામકરેતે મેરબાની કરજે; આટલી અરજ ગરીબની તું
કાને રે ધરજે

અરે પરમેસ્વર તારાજેવું દુનીયાંમાં બીજું કોઈનથી તું જે કરસે તે ખરૂં મારે હવે કંઇ અસરો લાગવાનો નથી માટે હવેતો જેવી તારી મરજી મારેતો હવે તારાશીવાય કોઈનો આધાર રહયો નથી દુનીયામાં કર્તા હર્તાતો તુંજ છે. છોકરાના બાપતો ગુસ્સે થયાછે ને હવે બોલેલું કરસે એમ લાગતું નથી અનેતે બોલેલુ ફેરવસે પણ નહીં માટે હવે મારી પ્રાર્થના માત્ર એટલીજ છેકે, તું મારા છોકરાને તે ચંડાળણની લતમાંથી છોડવ અને તેને ત્યાં જવાદેતો નહીં. (આટલી પ્રાર્થના કરી રાત પડવાથી, અને ચાકર જમવાને તેડવા આવવાથી જમવા જાયછે.)

અંક ૪થો

અમરસીંહ વાજુ કરી આવ્યો અને પોતાના ઓરડામાં આવીને સુ

તો પણ મુંદલ ઊંગ આવતીનથી કારણકે ભાઇનુ મનતો નુરબખશ માં હતું તેથી એકદમ બીછાનામાંથી બેઠોથાયછે અને લુગડા પેહેરેછે (એટલામાં ગુણસુંદરી આવીને લુગડાં પકડેછે) અને કેહેછે અહે! માગ પ્રાણ પતી તમે ક્યાં જાવછો તમારા પીતા બહુ ગુસ્સે થયાછે અને તમેજો જસોતો તમને દેસનીકાલ કાઢસે તોહું કે જે, એક અબળા જાતછું તે શું કરીસ માટે મારાપર દયાલાવીને જવાનુ માંડીવાળીને સેહેરબાની કરીને સુઇજાઓ

અમરસીંહ—ચાલ મનેછોડીદે મને વધારે સતાવીશનહી હું તોજવાનોને જવાનોજ જો વધારે કરસેતો ખુબ માર મારીસ માટે હાડકાનો કાંઇ ખપહોયતો મને જવાદે

ગુણસુંદરી— મારવુહોયતો મારો પણ હું તો છોડવાની નહી (ગમે તેવીપણ સ્ત્રિ હઠ કહેવાય)

અમરસીંહ— હું ગયાવીના રેહેનાર નથી. માટે ભલમણસાઇથી મને છોડીદે ખાલી મને પજવેછે સું કામ મારો સ્વભાવ તું જાનેછેકે બહુ તામસીછે માટે બસ મને છોડીદે જો નહીં છોડશેતો તને નક્કી કરીશ કેમ સું વિચારછે. ચાલ મુક નહીતો જો. (ચોડી કાડયા

ગુણસુંદરી—જુવો (એટલામાંતો અમરસીંહે તેને પાંચ પચીશ ધબા રાણા---અરે મને સુંકામ મારોછો. મારો સુંવાંકછે મારે વાંકહોયતો મને મારો વગર વાંકે મને ગરીબને શું કામ મારોછો.

અમરસીંહ—તું મને છોડતી કેમનથી ચાલ છોડ નહીતો વળી ઉપરથી, (એમ કહીને) બીજા બે ચાર તમાચા મારીને કહ્યુ કે લે લેતીજા બોલ હજુ કાંઇ જરાતરા જોઇએછે

(ગુણસુંદરી આંબરેમારખાઇને બેભાનપણામાં પોતાના ધણીના લુગડા છોડયા અને જમીનપર બેભાન પડીછે; અને પોતાના લુગડાનું પણ ભાનનથી. કલાક પછી અમસીંહ રાત્રે ૧૧ કલાકે ફુલચંદને ઘેર ગયો.

અંક ૫ મો

ફુલચંદ ભર ઊંઘમાં પડયોછે ઘરમાં દીવોપણ નથી અમરસીંહે વીચાર્યુંકે જો તેને બુમ પાડીને બોલાઉંતો ઘરમાંના સઘળા જાગી ઉઠશે માટે લાવની જરાબારણાતો જોઉં કદાપી ઉઘાડાં રહીગયા હોય એમ કરીને બારણા પાશે ગયો અને જરા અચમચાવ્યા એટલે તરત બારણા ઉઘડી ગયા અને તરતજ અમરસીંહ ફુલચંદના ઓરડામા ગયો અને તેને ઉઠાડયો ફુલચંદ જેવા અમરસીંહના શબ્દ સાંભળ્યા તે ઉપરથી તેને ઓલખ્યો અને ભેટી પડયો અને કહુકે કેમભાઈ આટલીરાતે તું ક્યાથી. બોલભાઈ શું કામછે અમરશીંગ કહે ભાઇ લુગડા પેહેર બારણેચાલ હુતને બધીવાત કહુ. ફુલચનકહે તઇઆરછુ. ફુલચંદે બારણા બંધ કર્યાં અનેપછી બારણે ગયા અરેભાઇ મને નુરબખ્સ વગર ચાલતું નથી માટેચાલ આપણેઆજે તેને લાવઈએ

ફુલચંદ—નારેભાઈ હવે એમ કેમ કરય રાજા જાણેતો મારીનખાવવા વગર રેસેનહી. (વાણીયાભાઇ કેની)

અમરસીગ—જોતુ નહી આવુછતો હું આપઘાત કરીસ

ફુલચંદ— ત્યારે ચાલ ભાઇ તારાં કરતાં મારો જીવ મને કાંઇ વાહલો નથી

અમરસીંહ અને ફુલચંદ બેઉ વેસીઆને ઘેર ગયા વેસીઆનું બારણુ ઠોક્યુ એટલે તરતજ વેસીઆએ બારણુ ઉઘાડયું અને જો યુંતો બેઉ પ્યારાને દીઠાં તરતજ ઉપર લેડી ગઇ અને ભેટીપડી

અમરસીંહ— અહો મારી પ્યારામાં પ્યારી પ્રાણપ્રિયા તારા વગર તો હું ગાંડોજ બનીગયો હતો જો.

નુરબખ્શ— તમારા વગર મારો સઘળો સણગારપણ પેહેરતી નહોતી ચલાવ આજેતો સજુ [એમ કહી તરતજ પોતાનો સણગાર સજે.

અમરસીંહ—અહો કેવી શોભાયમાન દેખાયછે જો

નુરબખ્શ— તમારા જેવી

અમરસીંહ— ચાલ જરા ગાયનતો ચલાવ

(નુરબખશ ગાયણુ ગાયછે)

ગઝલ

આપના જેવી ખુબસુરતી મેં નથી કોઇની જોઈ
નથી કોઇની જોઇ ભલા નથી કોઇની જોઇ
તમને જોઈને આજેતુ મારા મનમાં ઘણી મોજી
આપને જોઇને ખુશીતો હું ઘણીરે થઇ
મારા દુઃખ સઘળા આજે હું તમને જોઈને ભુલીગઇ

હેવી રીતે ઘણી ગમત ત્યા સઘળા મોજ શોખ કરી ફુલચંદ તથા અમરસીંહ બેઉ ગયા રાત્રે ૩ વાગ્યાહતા ચોકીદારો રાત્રે ફરતાહતા તેઓએ તેમને જોયા રાત ઘણી અંધારીહતી માટે તેઓ અમરસીંહને ઓળખી શકયા નહીં અને તેથી તેને પકડી લીધા અને પેહેરામાં રાખ્યા થોડીવાર થઈ અને ચોકીદારો તેઓને રાજાપાસે લઇગયા

અંક છઠો.

પેરેદારે અમરસીંહ તથાફુલચંદને રાજા પાસેલાવી હાજર કીધા
રાજા— કેમ અમરસીંહ તું ક્યાથી એના હાથમાં આવ્યો
અમરસીંહ — રાત્રે ફરવા ગયો હતો ત્યાંથી
રાજા— ચાલ સાચ સાચુ બોલીદે
અમરસીંહ— સાચેસાચુંજ બોલું છું
રાજા— ફુલચંદ, આમઆવ, રાત્રે ક્યાંહતા
ફુલચંદ—સાહેબ ફરવા ગયા હતા (હમણા ઉડાડું છું.
રાજા—(તલવાર મ્યાનમાંથી કાંઢીને કહેછે આવ તૈયારથા તારૂં ડોકુ
ફુલચંદ—(વાણીયાભાઇ પોચાતો ખરા અને વળી કાછડીના ઢીલા તેથી બોલ્યો) સાહેબ મારસો નહીં અમે નુરબખશને ત્યાં ગયા હતા
રાજા— અમરસીંહ કેમ જુઠું બોલ્યો
અમરસીંહ— સાહેબ
રાજા— કોઇ હાજર છે કે
જમાલખાં— હા સાહેબ

રાજા— જા એના દેશવટાના લુઘડા લઇ આવ

જમાલખાં મેહેલમાં ગયો અને જ્યાં સાસુ વહુ (રૂપશુંદરી 'થા-ગુણસુંદરી) બેઉ જ્યાં બેઠાહતા ત્યાં જઇને કહેવા લાગ્યો) બહુજ દલગીરછું કે રાજા સાહેબ કુંવરના ઉપર બહુજ ધુસ્સે થયાછે માટે દેશવટાના લુઘડા માગેછે (આ સાંભળી ગુણશુંદરી તથા રૂપસુંદરી એકદમ વીલાપ કરવા મંડીગયા)

(ગુણસુંદરી વીલાપ કરેછે)

લલીત છંદ

અરર ઇસ્વરહું શું જરે કરૂં, એરઝો મલે તો ખાઇને મરૂં.
મારા દીવસ સઘળા, શીરીતે જશે, મારી ગરીબની સું દશા થશે
રાત્રે મેં કહ્યુ, તે મનમા ન ધર્યું મારીવહુ મને, મનમાંઅજુને કર્યું
ઇસ્વર તું મને, દુઃખરે દેતાતે બેઠોછેઅરે:મારે અવતારહવે પડીગયો
માટે ઓઇસ્વરતું,કંઇ સહાયરે; મારી દુઃખીયારીના દુઃખ જાયરે.
પ્રતીવીના હવે હું શુંજરે કરૂં; કુંવામાપડી હુંજરે મરૂં.

રૂપસુંદરી— (પ્રભુ કેમ કરૂં—એરાગ)

મારા કુંવર જાએપરદેસ, હવેસું કરીસ;
આ દુનીય માં જીવવા કરતા ઝેર ખાઇને હું મરીસ.
મારૂં પરમેસ્વરતું જાતે મેહેર કર
મારી અર્જ ગરીબની કાંઇક કાને તું તારે ધર.

આ વીલાપ કરેછે એટલામાં બીજો શીપાઇ આવ્યો અને કહેવા લાગ્યો કેમ કેટલીવાર, રાજા ઉતાવળ કરેછે જલદી લાવ
ગુણસુંદરી-રૂપસુંદરી ઉઠયા અને લુઘડા આપ્યા, ચાકર લુઘડા લઇને રાજાને આપેછે

અંક ૭મો

રાજા— ચાલ અમરસીંહ લુઘડા જલદીથી પેહેર
અમરસીંહ— હા સાહેબ પેહેરૂં છું
રાજા— કેટલી વાર

અમરસીંહ લુગડા પેહેરેછે એટલામાં રૂપસુંદરી રાજ સભામાં આવીને કહેવાં લાગી] રાજાજી આટલી વખત એનો ગુનો માફ કરો પરમેશ્વર પણ એકવખત માફ કરેછે તો તમારેતો બેવખત કરવો જોઈએ અહો મારા પ્રાણનાથ માફકરો મારા ગરીબની અરજ સાંભળો એકનોએક છોકરો કેમ ખુવોછો પાછળ ગાદીએ કોણ બેસસે. રાજાજી જરાતો દયા કરો અને છોકરાંને છોડો

રાજા—ચાલ ગડબડ નહીંકર મારૂં બોલેલું કોઈપણ દહાડો ફેરવવાનો નથી મેં સમજ્યો છે બસ તારૂં બોલવાનું બંધકર અનેમેહેલમાં જા

રાણી—મારે જરા કહેવાનુંછે, રજા આપોછો

રાજા— હા સુખેથી બોલ

રાણી—અમરસીંહને પોતાના ઓરડામાં જવાની એક અડધા કલાકની રજા આપો

રાજા—અમરસીંહ તારે કોઈને મળવું હોયતો મળ

રાજાએ તરતજ ફુલચંદને અને નુરબખશને જનમ કેદ કીધા

અમરસીંહ પોતાના ઓરડામાં દાખલ થાયછેકે પોતાની ઓરત વીલાપ કરેછે અમરસીંહ એકદમ જાયછે અને ભેટીપડેછે અને કહેછે અહો મારી પ્રાણ પ્રીયા તારૂં કહેલું મેં નહીં માન્યું તેથી ઉલટો ચાલ્યો એટલું મને નડયું આ મારો એરડો, આ મારૂં રાજ એ સઘળું કોણ ભોગવસે તું તારા દીવસ કેવીરીતે ગાળસે. તું સુખચેન અને સારી રીતે વાતો કોની સાથે કરશે મેં તારૂં નહી માન્યું તેને માટે હું માફ માગુંછું. અહો મારી પરમ પ્રીયા તું શું કરશે એક ઘડી પછી તારો મેહેલ કેવો ઝાંખો પડીજશે મારાજેવો બેવકુફ આખી સ દુનીયામાં કોઈપણ નહીં હોય મને માફકરજે તારા સુંદર લુગડાં કોણ પેહેરશે. અહો મારી સુંદર પ્રીયા હાય, હાય પરમેશ્વર (એટલું બોલતા બોલતા ધબ દઈને જમીનપર પડયો)

ગુણસુંદરી—મ્હારા પ્યારા પતા, ઉઠો જલદી કરો નશીબમા લખેલું મટવાનું નથી એમ કહી પાસેના કુવામાંથી પાણી છાંટયું થોડીવાર પછી

સુધ્દીમા આવચો અને છેલ્લી કોટી કરેછે અને રડતો જાયછે મો હોમાથી શબ્દ પણ નીકલતો નથી શું કરે, એટલામાં માણસ બોલાવવા આવ્યા ચાલો ઘોડો ઉભો રેહેતો નથી વખત છેક નજીક આવ્યોછે. ચાકર પણ રડેછે ત્રણે સાથે રડેછે

અમરસીંહ— જા (જાઊં છઉં)

ગુણસુંદરી— હાજ- હાજાઓ

અમરશીંહ ત્યાંથી નીકળી પોતાની માના ઓરડામાં જાયછે માને દીકરો બહુરડેછે પછી આખરે માએ રજા આપી. અમરસીંહ ઘોડા ઉપર સ્વાર થાયછે અને ગામ છોડી જાયછે ગામના સઘળા લોક રડા પીટ કરી રહ્યાછે

જંગલ

પ્રવેશ ૪થો

અંક ૧લો

અમરસીંહ પોતાના ઘોડાંને ચરતો મુકી આમ તેમ ફરેછે અને નીચેલું ગાયન ગાયછે

(સરારીરે એેરાહુ)

કહાં મારૂંઘર, કહાં મારીમાત; હું કહાંને કહાં મારા તાત.
કહાં મારી પ્યારી, કાં મારૂગામ; અહાં આવ્યોછું છોડીને તમારી પ્યારી સું કરતી હસે; હજુ બહ્તે રડ્યા કરતી હશે. (મામ અરે ઇશ હવેહું કયાંરે ફરૂં; બેહેતરછેકે ઝેર ખાઇને મરૂં.

આ ગાયન ગાઈ રહચો અને ઘોંડાના ઉપર સામન નાખીને રસ્તો પકડચો; એક રાત અને એક દીવસ સુધી ઘોડો ચલવ્યો ભુખ લાગી, તરસ્યો થયો પણ કંઈ ગામ નજરે પડતું નથી હજુ વધારે અગાડી ચાલ્યો એટલે એક ગામ આવ્યુ ગામમા ગયો. કોઇને ઓળખતો પણ નથી તેથી કરીને પાસે જેકાંઇ હતુ તેમાથી થોડું ખાવાનું અને ઘાસ વીગેરે વેચાતું લીધું અને ઘ

રમ શાળામાં પડી રહ્યો રાત્રી થઈછે તેથી ભર ઊંઘમાં પડયોછે એટલામાં કાંઈ ખખડાટ થવાથી એકદમ જાગી ઉઠયો અને જુવેછેતો બે જોગણી ખાઉ ખાઉં કરતી તેનીપાસે આવતી જોઈ બહુજ બીધો પણ શું કરે રાજાનો છોકરોતો ખરો તે એકદમ બેઠો થયો અને તેને પુછવા લાગ્યો કે કલ્યાઓ તમે આટલી રાતે કયાંથી આવી. જાઓ અહીંયાથી નહીંતો હમણા પકડીને ઉભીને ઉભી ચીરી નાંખીશ.

જોગણીઓ—જા જા, મનુષ્ય! વાઘની અગાડી બકરૂં તે સું હીસાબ ખાલી જોર સાંને કરેછે તારૂં મોત આવ્યુછે. પરમેશ્વરને ભજીલે તો ઠેકાણે પડસે, તેમાથી એકે કહ્યું ચાલ આવ સુંજુએ છે ગટ કરી જઈએ

બીજી—ના આતો કોઈ પરદેશીછે એને ખાવાથી આપણું પેટ નહીં ભરાય, આપણે પરમેશ્વરના ઘુનેગાર થઈશું, નગ્ર બહુ મોટુંછે ચાલ ઉઠ

પેહેલી —નાના આવો ખુબસુરત કોણ જડવાનોછે હુંતો એને ખાધા વગર આવવાની નથી

બીજી— તારે ખાવુ હોયતો ખા હુંતો એને છેડવાની નથી એ તો કોઈ મહા બાહાદુર જણાયછે

પેહેલી—ચાલ ત્યારે તું ઉભીરહે એમ કહીને એકદમ રાજાના છોકરાને પકડીને જેવું ડાકુ મારવા જાયછે એટલામાં અમરસીંહે તેને ચોટામાંથી પકડીને નીચે ધબ દઈને નાખી અને કહ્યું આવ મને ખા

પેહેલી—ના ભાઈ નહીં ખાઉં મને છોડાદે

અમરસીંહ- હાંહુંનો મને મારીનાખે હવેકેમ છોડું (તે આપુ

પેહેલી-જોમારૂંતો પરમેસ્વરના સમ, અને માગ માગ જેમાગે

અમરસીંહ—હું જ્યારે તને બોલાવું ત્યારે આવવું કબુલ છે.
તેપરથા—હા.(તરતજ અમરસીંહે તેને છોડી દીધી
બીજી—કેમ સુંદનો સવાદ ચાખ્યો
પેહેલી—મેં તારૂં કહ્યું નહીં માન્યું તેટલી હું ખરાબ થઇ
સહવારનું પોહોર થયું. અમરસીંહ ઊઠયો દાતણ પણ કીધું અને દશ વાગતે તે ગામના રાજાની કચેરીમાં ગયો

પ્રવેશ ૫ મો

અંક ૧ લો

તારામતી નગરી—ચંપકસેન રાજા—ફુલવંતી છોકરી—પિતાંબર રશીયો—કામસેન પ્રધાન

રાજા દરબાર ભરીને બેઠાછે

રાજા—પ્રધાનજી આપણી નગરી હાલ કેવી હાલતમાં છે
પ્રધાન—રાજાજી, સૌ સુખ ચેનમાંછે
રાજા—આપણે અહીંયા એક જગ્યા ખાલીછે
પ્રધાન—સાની સાહેબ
રાજા—જેકામ કોઇથી પણ નહીં થાય એવું એક માણસ પણ જોઇએછે
પ્રધાન—શાહેબ હમો કેવા છઇએ
રાજા—એવા એવા કામ આવી પડેછે કે તમારાથી પણ નહીં થાય.
પ્રધાન—ઠીક ત્યારે રાખજો (આ વાત ચીત થાયછે એટલામાં અમરસીંહ પ્રવેશ કરેછે, રાજાને સલામ કરીને ઉભો રહેછે
રાજા—આવોભાઇ કહાં રેહેવું
અમરસીંહ—સાહેબ આ પાસેના ગામમાં રહું છું
રાજા—હાં, પોતાનું પધારવું કેમ થયું

અમરસીંહ— નોકરીને વાસ્તે

રાજા—હમારે ત્યાં એક જગ્યાછે તે એવી છેકે જેકામ કોઇથી નહી બને તેવું હોય તે તમારે કરવું; કેમ કરશો

અમરસીંહ— હા.

રાજા—પગાર શું લેસો

અમરસીંહ— એક મહીનાના એક હજાર રૂપીયા

રાજા— કબુલ, કાલથી કચેરીમાં આવજો ☺

સભા દરખાસ્ત થાયછે

અંક ૨ જો.

રાજા બેઠાછે

બીજે દીવશે અમરસીંહ કચેરીમાં આવ્યો. કચેરી ભરાયલી છે; એવામા એક સીપાઇ દોડતો આવ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે સાહેબ આપના નગ્રમાં એક સીંહ આવ્યોછે તેણે ૧૫ માણસને મારી નાખ્યા, માટે તેનોઉપાય કંઇ કરવો જોઇએ

રાજા— અમરસીંહ, શું વીચારછે

અમરસીંહ—સાહેબ ચાહયો એમ કરીને અમરસીંહ ઉઠયો અને ઉઠતી વેળાએ કહ્યુંકે એકાદ બંદુક હોયતો આપો

રાજાએ બંદુક આપી. અમરસીહ બંદુક લઇને જ્યાં સીંહ હતો ત્યાં ગયો અને એક ઝાડપર ચડી ગયો ને સીંહને જોયો. જેવો સીંહે અમરસીંહને ઝાડપર જોયો તેવોજ સીંહ ફાળ મારતો ઝાડ પાસે આવ્યો. અમરસીંહે ઉપરથી તરતજ બંદુક મારી અને સીંહને મરધાની માફક ફફડાવી નાખ્યો આ વાત આખા નગરમાં પસરી ને બધે અમરસીહની વાત ચાલી રહી

અમરસીંહનુ કચેરીમાં આવવું

રાજા— અમરસીંહજી, સીંહ માર્યોકે [આવે

અમરસીંહ— હા, આપના તેમજ પરમેશ્વરના પ્રતાપથી માર્યોતો

રાજા—આ ખુશખબરીના ઈનામમાં હું તમને મારી છોકરી પર-ણાવીશ. રાજાએ લગનનો દીવશ ઠેરવ્યો રાજાએ આખા શેહેરને શણગાર્યું સેહેરના કોટપર ભાત ભાતના ચીત્ર ચીત્રાવ્યાછે દીવાઓની સામગ્રી કરાવી ઠામે ઠામ લીલા લેહેર થઇ રહીછે. કાંઈ કેહેવાની વાત રહી નથી મોહોલમાં પાંચ દીવશ અગાઉથીજ ગાયન ચાલી રહ્યું છે એવી એવી રીતની ગડબડાટ થઇ રહીછે અમરસીંહને ઉમંગ માતો નથી લગનનો દીવશ આવ્યો. રાત્રે વરઘોડો નીકલ્યો બત્રીસે રાગના વાજાં વગેર સઘળું ત્યાં વાગી રહ્યું હતું વરઘોડો મંડપમાં ગયો, અમરસીહ પરણી ઉઠયો અને રાજમોહોલમાં ગયો અને સુખ ચેનમાં દીવશ ગુજારવા લાગ્યો

અંક ૩ જો.

પ્રધાન—અલ્યા ઘેલાભટ અમરશીહનું કામતાં ફાટયુંજો

ઘેલાભટ— હા ફાટયુંતો દેખું

પ્રધાન— કાંઇ એવો ઉપાય કર કે જેથી અમરસીંહનું મરણ થાય

ઘેલાભટ— હા, એ કામ આપણું

પ્રધાન— તું સું કરસે

ઘેલાભટ— સુસુસું કરશે રસોઈયા આપણે છઇએ કેની, વછ્નાગ ધ-ખશાનું ઝેર લાવીશ અને દાળમાં લાખી મુકીસ ભાઇ ખાસે એટલે પતી રહેસે પણ પ્રધાન સાહેબ એમ કરવાથી ફાએદો સું

પ્રધાન—રાજ મને મળસે કારણકે રાજાને છોકરોનથી અને બીજ

રે હું રાજા થઇસ ત્યારે તને પ્રધાન બનાવીસ ઠીક કે નહીં

ઘેલાભટ—વાહવા ત્યારેતો લાગ અવ્યોજો ભાઈ અપણેતો પ્રધાન થવાના રે પ્રધાન

પ્રધાન— But what will you do when (બટ વોટ વીલ યુ ડુ વેન) તમે will be (વીલ બી) પ્રધાન

ઘેલાભટ—I will act according to my (આઇ વીલ એક્ટ એકૉરડીંગ ટુ માઇ) મરજી (મરજી

પ્રધાન—What do you mean by (વોટ ડુ યુ મીન બાઇ)-

ઘેલાભટ— I will (આઇ વીલ મારીશ all (ઑલ)માણુસ who will (હુ વીલ) દુઃખ દેશે me (મી)

પ્રધાન—(Still you are not)પ્રધાન & you do this(એન્ડ યુ ડુ ધીસ) ગડબડ અગાઊથી

ઘેલાભટ—ચાલ જાણ્યું તનેતો અંગ્રેજી આવડેછે ને મનેએ આ વડેછે પણ મારવુ એતો નક્કી કેની

પ્રધાન— હા

અંક ૪થો

ઘેલાભટ— અમરસીંહજી, જમવા ચાલો

અમરસીંહ—હા, આ, આવ્યો

ઘેલાભટ—પીરસુંજો

અમરસીંહ — હા

અમરસીંહ જમવા બેઠા અને જેવો કોળીયો મોમા ઘાલ્યો તેવુ કાંઇ કડવુ લાગ્યું તરતજ કોળીયો થુકી નાખ્યો અને દાળનો પ્યાલો રાજા આગળ જઇને મુક્યો

અમરસીંહ—રાજાજી જ્યારે મેં આ દાળ ખાધી ત્યારે મને તરત જ કડવી લાગી માટે ડાકટરને બોલાવો

રાજા—સીપાઈ છેકે

કમાલખાં— હા શાબ હાજરછું

રાજા— જા ડાકટરને બોલાવી લાવ (ડાકટર આવ્યા)

રાજા—ડાકટર સાહેબ well come good morning (વેલ કમ ગુડ મોરનીંગ)

ડાકટર—કેમ સાહેબ કાંઈ હુકમ

રાજા— જુવો આ દાળમાં સું છે

દાકટરની પાશે કાંઈ સાંચો હતો તેમાં પેલી દાળ રેડી એટલે ઝેર ઉપર ચઢી આવ્યું તે જોઈ કહ્યું સાહેબ ઝેરછે

રાજા—, ઘેલાભટ

ઘેલાભટ— બોલો સાહેબ

રાજા— આ ઝેર કોણે નાંખ્યું

ઘેલાભટ— સાહેબ

રાજા—સાહેબ સાહેબ નહીં કર માનશેતો છોડીદઈસ, નહીતો જો ધકે આ તલવાર ઘેલાભટ— ધ્રુજતો ધ્રુજતો) સાહેબ પ્રધાને મને આપેલું તે મેં લાવેલું

રાજા—જાવ શીપાઈ પ્રધાનને બોલાવો (પ્રધાન આવ્યો)

પ્રધાન— સાહેબજી

રાજા-- ઝેર તમે આપેલું કે

પ્રધાન— હા સાહેબ મારી ભુલથઇ માફ કરો

રાજા— કોઇ છે કે

હજરત— હા સાહેબ છું
રાજા— કોટવાલકું બોલાવ
હજરત— અચ્છુ સરકાર (કોટવાલ આવેછે)
રાજા— શુળી તઇયાર કરાવો ને પ્રધાનને અને ઘેનાભટને શુળીદો
કોટવાલ— હા સાહેબ(શુળી તઇયાર થઇ. પ્રધાંન અને ઘેનાભટ ને શુળી દીધી) (માટે જુવો અદેખાઇ કરે તેનાઆ હાલ થાય માટે કોઇએ અદેખાઇ કરવી નહીં નશીબમા હોય તેટલુંજ મળે) બે ત્રણ મહીને રાજા મરણ પામ્યો અને અમરસીંહ ગાદીએ બેઠો અમરસીંહને છોકરો થયો હતો તેપણ મોટો હતો; તેને રાજ્ય ગાદી આપી અમરસીંહ મોટી સેના સાથે પોતાનેદેશ આવ્યો એટલે તેનો બાપ રૂપસીંહ જે રાજાહતો તેને ખબર થઇકે કોઇ મોટા રાજા ચઢી આવ્યાછે. છાતી ધપકવા લાગી બાપ બીપ ડતો સામે ગયો પણ અમર સીંહ ઘોડા ઉપરથી ઉતર્યો અને તે- ને પગે પડયો અને કહ્યુંકે હું તો આપનો છોકરો છું, રાજાને હર્ષ માય નહી રાજમેહેલમાં ગયા ગુણસુંદરી અને રુપવંતી સહીયેર થયા, અને દુ:ખ સઘળાં ગયા નગ્રમા એક મહીના સુધી દીવા ળી થઇરહી આખા ગામમા લીલા લેહેર થઇ રહી અમરસીંહે પો તાના છોકરાને બોલાવ્યો અને તેનુ નામ ત્યાર પછી ગુણસુંદર આપ્યું અને બેઉ રાજ્યને જોડી દીધા અને ખાઇ પીને મજા મા- ણવા લાગ્યા.

સમાપ્ત.



બાટલીવાલા એગ્યુ મિક્શ્ચર.

ટાહાડીયો, રોજીયો, આંતરીયો, ચોથીયો, તાવની ખાતરીભરેલી દવા. કિંમત એક રૂપીયો જો તાવ ન જાય તો પઈસા આપવામાં આવશે.

એ દવા મુંબઈ મધ્યે ડાકટર હો. લી. બાટલીવાલાના માટુંગાના દવાખાનામાંથી તથા સુરત નાણાવટમાં મંચેરજી જમશેદજી પોસવાલાની દુકાનેથી મળશે.

આલપાઈન ગાંક.

કિંમત એક રૂપીયો.

વાનું તેલ કીમત શીશી એકનો રૂપીયો એક.

ઠંસાની દવા કીમત રૂ ૦।. હાફાગનું તેલ કી૦ ૭ આના.

પેટ બંધ કરવાની ગોળી, કીમત આઠઆનામા મળશે.

વેચનાર મનચેરજી જમશેદજી પોશવાલા નાણાવટ સુરત.

☞ આ ચોપડી નીચે લખેલ ઠેકાણેથી મળશે.

મંચેરજી જમશેદજી પોસ્ટવાલા ... ... નાણાવટ સુરત,

રાંદેરમાં છગનભાઈ ગોપાળજી દેશાઈને ત્યાંથી ઠા૦ ડક્કાળપોળ

સુરતમાં ગુલાબદાસ વકીલની સામે વેણીલાલ જયચંદ મેહેતાજી

ને ત્યાંથી મળશે. તથા ચાર આનાને ચકલેથી.

જગુવળભને નાકે ભુવનલાલ પરભુદાસ પાસેથી મળશે

જમનાદાસ [illegible] ઠે. [illegible] દેવીના રસ્તા ઉપર રથા ભુ [illegible]

અમદાવાદ [illegible] જગ[illegible] [illegible]પતરામ ઠે. ત્રાણદરવા

જા [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] મળશે